

ŽELEZNIČAR.

Slovensko glasilo „Saveza saobračajnih i transportnih radnika i službenika za Jugoslavijo.“

Izhaja vsako soboto.

Nefrankirana pisma se nesprejemajo
Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravništvo
se nahaja v Ljubljani, Krekov trg št. 10

Naročnina:

za celo leto . . . . . K 9 60
za pol leta . . . . . „ 4 80
za četrt leta . . . . . „ 2 40
Posamezna številka 40 vinarjev.

Štev. 8.

V Ljubljani, 12. aprila 1920.

Leto XIII.

Da bo javnost informirana.

Neverjetne so razmere, ki so zavladale v naši državi, nepregledni je kaos, v katerem se nahajamo in ki se z vsakim dnem poostrejuje. Normalen človek, ki vse, kar vidi okrog sebe, brez strasti premotriva, se mora nehote vprašati: Kaj vendar viadajoči krogi mislijo? Ljudska beda narašča od dne do dne, nezadovoljstvo v najširših plasteh proletarijata in takozvanega srednjega stanu prikipava do vrhunca in neko tajno grmenje naznanja bližajočo se hudo uro. Vodilni politiki in krmarji te nesrečne države pa so slepi in gluhi ter kakor v najnormalnejših časih brezskrbno nadaljujejo svojo ozkosrčno ministrsko politiko. Ljudje, in to taki, ki so posvetili vse svoje delavne sile skupnemu blagru človeške družbe, umirajo dobesedno gladu. Za primer navajamo med neštetiimi drugimi sloji samo vpokoјence južne železnice. Nihče v državi se ne briga za nje. Uprava, ki jih je izmozgavala, jih danes zanemarija in sicer tista uprava, ki v Nemški Avstriji svojim vpokoјencem izplačuje enake draginjske doklade, kakor se izplačujejo vsem ostalim državnim vpokoјencem. Seveda zadeva krivda, in to ne v mali meri, tudi slovensko ravnateljstvo juž. železn. V prvi vrsti pa bi bila dolžnost vlade, da se zato neposredno briga. Tega doslej ni bilo in tudi menda ne bo, dokler proletarijat sam ne izreče tehtne besede.

Zakoni se teptajo. Kar ima še danes nepoporečno veljavo, se postavi jutri na glavo. Najsijajnejši in očitnejši dokaz zato je ona že toliko obdelana kolektivna pogodba, ki je bila sklenjena med ministrstvom zaobračaja in železničarji in katera je vsej javnosti znana pod imenom „Protokol sporazuma“. V vsaki vsaj delno urejeni državi bi se take, splošnost v nevarnost spravljajoče stvari ne mogle in ne smele dogajati, pod ministrovanjem Protič-Koroščevega nasilja je pa to samo ob sebi umevno. Gospoda se igra, kakor neuka deca z užigalico pod slamnato streho. Vsi poizkusi treznih in položaj upoštevajočih mož, da bi dokazali viadajoči gospodi nevarnost položaja, so bili brezuspešni, nasprotno, gospoda se je potrudila ogoljufati javno mnenje, češ, da so železničarji hudobni nezadovoljneži, ki brez vsakega resnega razloga tirajo državne finance v propast. Naravnost bajne so številke, katere se javnosti servirajo, in kdor ni neverjeten Tomaž, bi prav lahko tem pravljicam verjel. V resnici pa je stvar vendar le precej drugačna, in če danes opazujemo med železničarji neko globoko gibanje, potem se je treba res vprašati: Kje tiči vzrok temu in kaj je storiti? Kakor vsi javni nastavljenici tako tudi železničarji s svojimi prejemki ne morejo več izhajati in svojih najnujnejših izdatkov

kriliti. In to tudi v slučaju, če bi ostale v veljavi določbe „Prot. spor.“, katere so pa, kakor smo že poročali, razveljavljene in nadomeščene z nekim skrupulom, katero železničarjem enostavno kar polovico prejemkov črta. Tudi prejšnje pravice, odnosno oktobra l. l. pogoјene višine prejemkov, ne bi več odgovarjale današnjim draginjskim razmeram in še te je gospod dr. Korošec po nasvetu reprezentantov „Zveze jugosl. železn.“ skrčil na polovico, znači pač vse to, da gotovi krogi žele potresov. V kolikor smo poučeni, se zastopniki železničarjev še vedno in z vso vnemo trudijo merodajnim činiteljem opasnost položaja obrazložiti, med tem ko prihajajo vodstvu organizacije neprestano in od vseh krajev resolucije in izjave, v katerih izražajo železničarstvo svojo veliko nevoljo in zahteva odločilnih korakov. Mnenja smo, da bi imeli državni krmarji vzrokov dovolj, da posvetijo tudi tem, za nje menda brezpomembnim pojavom nekoliko pozornosti, kajti le zanašanje na svoj policijski režim v današnjih časih ne zadostuje več. Tudi bi kazalo, da se spomnijo nekdanjega nauka, ki pravi: Kogar hočejo bogovi uničiti, tega kaznujejo s slepoto!

Železničarji so doslej vedno kazali, da so zavedna in dobro disciplinirana armada, ki se v vsakem oziru zaveda svoje težke naloge in velike odgovornosti napram najširšim plastem naroda, toda tudi njih požrtvovalnost ima svoje meje, katere bodo prekoračili, če se jim bo zdelo to potrebno. Če toraj pride do boja, potem smo globoko prepričani, da bo vsa poštena javnost s svojimi simpatijami na strani železničarjev, kateri se bodo podali v težki in nevarni boj zgolj zato, da ščitijo ljudske pravice in že izdane zakone.

Z zahtevo: Kruha in drugih življenskih potrebščin železničarskim vpokoјencem, vdovam in sirotam, draginjske doklade železniškim delavkam in njihovim otrokom, točno izvedbo določb „Prot. spor.“, zboljšanih v toliko, v kolikor so se od oktobra l. l. doslej podražile cene vsem življenskim potrebščinam, jamstvo, da se bodo tudi v bodoče avtomatično povišavali prejemki vseh uslužbencev v tisti meri, kakor bo draginja naraščala — stopajo železničarji cele Jugoslavije pred javnost, proseč jo, da trezno presodi njihov položaj.

Buržoazna vlada je sklenila in podpisala pogodbo, pogodba je bila objavljena v „Uradnem listu“, in če smemo temu listu verovati, je postala zakon. Ker pa je zopet buržoazna vlada tista, ki kar meni nič tebi nič razveljavlja obstoječe zakone, in ker nam gre zato, da ne zavladata popolna anarhija v tej Jugoslaviji, zato so zavzeli jugoslovanski železničarji obrambeno stališče v zaščito obstoječih zakonov, kateri so plod buržoaznih strank in katere sedaj zopet buržoazne stranke teptajo in gazijo.

Protinaravno je to stališče, katero v tem slučaju zavzemamo, toda ker se nam vedno očita, da smo državi nevarni in razdirajoči element, naj poštena javnost sama sodi. Njene sodbe se ne bojimo, kajti sigurni smo, da bo nam v korist.

Če pride do boja — in do boja bo prišlo, če vlada pravočasno ne krene na pravo pot — potem naj si bo vsa javnost v svesti, da nam je ta boj usiljen, da se je na tem delovalo že mesece in mesece in da niso v zadnji vrsti socialni patriotje pod Kristanovim vodstvom vzrok današnjim razmeram. Kristan je bil, ki je prvi gazil „Prot. spor.“ in s tem dal lep vzgled reprezentantu katoliške morale popu dr. Korošču in mu nadihnil pogum za pokret proti proletarijatu. Toda gospoda naj bo uverjena, da je ves nje trud zaman in brezploden in da si bo znal slovenski proletarijat sporazumno z ostalim proletarijatom Jugoslavije zaščititi svoje pravice in da bo čuval tudi njemu korisne zakone.

Gospodje požurite se!

Majski spis

bo izdala „Delavska socialistična stranka“ in sicer v bogatem obsegu.

Sodrugi naj ta važni majski spis pravočasno naroče!

Sodelujejo najboljši naši pisatelji!

Henry Barbusse:

Obtožujemo . . . !

Obtožujem . . . ! S tem krikom je napadel leta 1898 poštenjak strašne družabne sile, ki so se združile, da onečastijo nedolžnega moža in ga ubijejo.

S tem krikom se dvigajo danes poštenjaki iz globine svoje vesti zoper mednarodno reakcijo, ki se je zbrala za svoje ogabne razredne interese, za blagor svojih starih, barbarskih privilegijev, da onečasti in ubije z gladom veliko rusko ljudovlado, ki je zakrivila veliki svoj greh, ko si je udejstvila svoj sen osvobojenja.

Obtožujemo voditelje Francije, Anglije, Amerike, da so započeli ostudno gonjo obrekovanja zoper bolševizem, da morejo nekaznovani dovršiti poslednji protisocialistični in nečloveški naklep s krvjo in zlatom še zasuznjenih narodov, da so z najgršimi in najbolj samovoljnimi sredstvi preprečili, da bi se razširila resnica, da so popačili in potvorili dejstva (pravtako kakor zoper Dreyfusa ali Caillauxa), da so zastupili javno mnenje, da so končno prisilili ljudske množice, da so se

dvignile zoper svojo lastno stvar, da so nalagali narode, potem jih pa izdali.

*

Obtožujemo mednarodni konzorcij imperijalistov, militaristov in mešetarjev, da so na sramoten način, s pomočjo kupljivega glasu velikih listov predložili neokrnjeno socialistično ustavo kot vlado nereda. Temeljni zakon ruske sovjetske republike obstoja kljub vsemu, in danes ga vsak lahko čita. Temelji na enakosti in zakonu dela; ustanavlja celokupnost ruskih delavcev in ji zagotavlja neposredno oblast. Proglašča mednarodnost proletarijata. Kakršnakoli so svobodna nagnenja posameznika, priznati moramo vsi, da njeni bistveni temelji niso nasprotni razumu in pravičnosti, temveč da se očem najrazumnejših in najbolj poštenih ljudi zde edini, ki bi za vselej mogli odstraniti obe bremeni, ki so jih teorije blaznosti doslej nalagale človeškemu rodu: izsesavanje ljudskih množic in vojno.

In ravno zato, zavoljo idealistične in praktične resnice in idejnega izžarevanja boljše vizma in ne zaradi diktatoričnih ukrepov, — začasnih in opravičenih posledic vsake stvariteljske revolucije, — ki so jih ukrenili ljudski komisarji in ne zavoljo neredov, o katerih aliiranci predobro vedo, da boljševiski niso odgovorni zanje, so naši gospodarji — naši sovražniki sklenili uničenje in smrt Rusije.

*

Obtožujemo aliirance, da so potvorili resnico o tem, kar se tiče zadržanja Rusov v trenutku Brest-Litovskega mirovnega sklepa. Rusi so predlagali popolnoma demokratičen mir, brez vsake zahrbtnje misli. Aliiranci so se uprli temu predlogu: priznati bi bili morali svoje vojne cilje, ti pa so bili aneksionistični in taki, da jih ni bilo možno priznati. Niso bili tedaj Rusi, temveč diktatorji Francije in Anglije, ki so v teh in drugih okoliščinah izdali stvar narodov in miru, ki so podaljšali vojno in decimirali narodne armade; prav taki so oni, ki so okrvavili rusko revolucijo s svojim divjim, interesiranim odporom in s svetohlinjsko pomočjo, ki so jo brez prestanka prinašali vsem sovražnikom revolucije; prav taki so oni, ki so s sistematično organizacijo pogromov uničevanja in gladu dovedli Rusijo v dobo katastrofe, katero so pa razglasili za posledico sovjetskega režima.

*

Obtožujemo meščanske vlade entente, da so se drznile vreči poslednja sredstva in poslednje sile narodov, katerim vladajo, v to neprikrito, cinično nazadnjaško pustolovščino, katere brez hlinbe ni mogoče drugače označiti: v pustolovsko podjetje mesarjev, tolovajev, vseh teh carjevih privržencev, ki se imenujejo Kolčak in Denjikin.

*

Obtožujemo jih, da so pustili orožje Nemčiji in brez števila vojaštvu, da so z namenom, da bi tem lažje poteptali zahteve ljudstva po njegovi stari pravdi, postali sókrivi vojaške reorganizacije v Rusiji in na Nemškem, polne maščevalnih groženj, in da so tako še enkrat žrtvovali razrednemu sovražstvu varnost domovine in bodočega miru.

*

V trenutku, ko je gospodarski položaj naše dežele skoraj nepopravljivo uničen, — ko francoski dolgovni dosega in groze prekoračiti vsak hip višino vseh dohodkov, ko bremena vsakdanjega življenja in davkov že skoraj presegajo njihove moči, ko ga ni prorokovanja, ki bi moglo dovolj mračno naslikati brezdnost, v katero se pogrezamo,

v tem trenutku obtožujemo mi te nevedne predstavitelje, ne narodov, ampak kast, da so samo zato, da rešijo svojo ničvredno družabno formulo, da uduše ta preveč jasni in vse preveč blesteči vzgled, počeli vojno in blokado, ki stane milijarde, ovira vesoljno trgovino, rodi milijone žrtev in bo povzročila nove vojne. Obtožujemo jih, da pospešujejo pogin Francije s tem, da jo onečlašajo.

*

Svojo vero in svoje upanje stavimo v resnico, trdno odločeni, da ne bomo priče temu največjemu zločinu zgodovine, ne da bi storili vse, kar je treba, da ga razkrinkamo. Ne dopuščamo, da bi ena sama vest mogla ostati mirna spricho tolikemu cinizmu in hinavščini. Prevzeli bomo vso svojo državljansko odgovornost. Upili bomo resnico: da bo ljudstvo vsaj izvedelo, proti komu maršira, in da končno spozna, da gre proti sebi samemu v boj. Da ostanejo še v bodoče gospodarji stvari in ljudstev, uporabljajo in zlorabljajo ti večni izkoriščevalci mas napram onim, ki izpolnjujejo — in to še temeljiteje — vlogo Francozov iz leta 1793, edino moč, ki bi utegnila upropastiti te uporne sužnje, povišane v sodnike: množico njihovih sobratov.

Sodrugji, možje, fantje, žene, matere bobodočih mučnikov, bivši vojaki, ki nosite v svojem srcu kletev vojne, ročni in duševni delavci, ki imate tu doli — kaj jih ne vidite? — skupne interese, Francozi, ki še verujete v plemenite francoske tradicije svobode, katere zdaj hočejo zadušiti in oblatiti. V Rusiji kupoma umirajo vojaki vseh dežel, otroci in ženske. Ne ostanite vočigled tem dogodkom v svoji grozni nevednosti, v strašni slepoti sebičnosti, v brezdelju, v sramoti! Nikar se ne postavite na stran despotizma in krutosti!

Rešite človeško resnico s tem, da rešite in odkrijete rusko. Zavedajte se, da bodo prihodnja pokoljenja sodila poštenjake naše dobe po tem, so se li dvignili v tem odločilnem trenutku, da skličejo: Ne!

Osemurni delavnik in podjetniki.

Kakor izvemo, so pričele zadnji čas razne obrtne zadrage sistematični boj proti zakonu o osemurnem delavniku, češ, da bo morala vsled tega zakona poginiti vsa mala obrt. Glavno gnezdo tega srditega boja, ki se vrši deloma za kulisami, deloma z raznimi resolucijami na deželno in centralno vlado, je v Celju. Tam so pričeli ta boj že takoj po prevratu in ga sedaj s pridom nadaljujejo. Delavci na plan! Organizacije pozor! Ako ne bomo čuli, se nam more nekega dne pripetiti v tej čudni deželi, kjer najde zaslonbe vsak verižnik in kapitalist, da nam vzamejo še to drobtinico socialnega varstva, ki ga imamo. Druzega socialno političnega zakona nam itak doslej še niso dali.

In poslušajte, kako se izgovarjajo podjetniki! Delavci hočejo sami prostovoljno delati več kot osem ur, da morejo več zaslužiti. Ti socialisti pa nočejo delavcem privoščiti tega zaslužka in jih hočejo siliti, da delajo samo osem ur, s čimur škodujejo delavcem in celemu gospodarstvu.

Tem gospodom pa mi odvrnemo: Da, mi že privoščimo delavcu dober zaslužek. In ne samo to. Mi zahtevamo, da delavci dobro zaslužijo, ali to naj zaslužijo v osmih urah. Plačajte delavca za osem urno delo pošteno in ne bo mu treba garati v potu svojega obraza

od ranega jutra do poznega večera. Dokler je delavec mlad in čvrst, že pienese dolgo-trajno delo, ali pride starost in delavec izgubi predčasno svoje sile — posledica je beraštvo. S telesnimi silami je štediti, zlasti v sedanjih časih, ko je slaba prehrana in trpi telo še na posledicah vojne. Če pa delavci sami niso toliko uvidevni, da bi stali na stališču osemurnega delavnika in ga izvojali povsodi, morajo to izvesti organizacije. Delavec, ki prostovoljno gara kapitalistu več kot osem ur dnevno, krši s tem tudi proletarsko solidarnost in pomaga kapitalistom pri njihovem rebeljskem delu, da silijo delavca delati za nizke mezde.

Poleg tega določa zakon, da kaznuje oblast vsakega podjetnika, ki samolastno brez dovoljenja podaljša delavni čas nad osem ur dnevno s kaznijo od 50—300 dinarjev. Ako vas silijo podjetniki k delu nad osem ur, naznanite to obrtnemu nadzorniku v Ljubljani.

Delavci, proletarci, vsi na plan, da nam ne ugrabijo osemurnega delavnika! Ako morate kje delati več kot osem ur, naznanite to nemudoma obrtnemu nadzorniku, da se bo postopalo proti takim podjetnikom v zmislu kazenskih določb.

Osem ur dela za kapitalista, dokler nas socialna revolucija ne reši kapitalističnega izkoriščanja, osem ur za izobrazbo in razvedrilo, da bomo pripravljeni prevzeti v svoje roke vso upravo in gospodarstvo, ko pride naša velika nedelja, osem ur počitka, da se ohranimo svoje sile!

Kdo laže.

V „Napreju“ se je oglasil A. Kristan z notico, v kateri se trdi, da mi lažemo, ter istočasno naznanja, da prodajajo naši kolporterji obenem z „Ujedinjenjem“ tudi „Večerni list“. To je v resnici grda laž. Naj navede ta nerodni politični mrtvec, kje prodajajo naši kolporterji „Večerni list“. Ko bo dokazal, potem mu povemo, da so pripravljene našo notico o rdečem avtomobilu nak. zadrage dopolniti do pičice tisti ljudje, ki so bili pri stvari navzoči. Če „Naprej“ laže ali ne, znajo povedati vsi tisti, ki so ga čitali v dneh po razkolu.

Da bo mir.

„Večerni list“, ki je prej srdito napadal staro socialno demokratično stranko, obrača sedaj svojo jezo na nas, ker vidi, da postajamo močni. Mi se ne bomo z njim veliko prerekli, ker vemo, da je bil ta klerikalni listič ustanovljen pač zgolj zato, da sistematično blati socialistično razredno misel. To vedo dobro vsi naši delavci, in je zato njegov napor odveč. Naše mirnosti ne bo niti najmanj omejal. V eni zadnjih številkih se je zopet obregnil ob nas z lopovsko trditvijo, da dobivamo tuji denar. — Na to natolecevanje nismo doslej odgovarjali, ker vemo, da so naši računi v redu, in da jih lahko vsak pregleda. Ne dobivamo tujega denarja od nikjer in tudi ne živimo sadove tajnih državnih in pijevih fondov, kakor morda vladni klerikalni listi. Kar imamo, je le težko prislužen denar slovenskega delavca, ki nam je priskočil na pomoč s svojimi skromnimi prispevki. Nimamo kapitalov, ali na tisto malo, kar imamo, smo ponosni, ker je to težko žrtvovani denar poštenega delavca. Zato ne dovolimo, da se nas blati s prodane. Tudi če se nas hoče po drugi strani potolažiti s tem, da se poveča skoro vsak dan število kupljenih hiš. Prej se je govorilo o eni kupljeni hiši, zdaj že od dveh. Hvala lepa za vse to, toda doslej se je kupilo samo eno hišo, in sicer železničarski dom, z denarjem železničarske organizacije. Z denarjem, ki se ga je že leta in leta zbiralo med delavstvom v to svrhu potom nabiralnih pol in veselje. Žalibog se je moralo vzlic temu najeti še posojilo pri neki ljubljanski banki, ker ni ta denar zadostoval. Tako torej stoji vsa stvar, ki smo jo pojasnili

bolj z ozirom na pošteno javnost. Vprašamo še, če imajo tudi klerikalci svoje račune tako v redu. — Drugih hiš se toraj žal ni kupilo in tudi tiskarne ne. Upamo pa, da pridemo prej ali slej s pomočjo delavstva, ki nas solidarno podpira, tudi do svoje tiskarne, pa če bo „Večernemu listu“ všeč ali ne. „V. list“ naj nas pusti v miru. Drugače mu bo še žal. — Na članek o komunističnem gibanju v okupiranem ozemlju pa odgovorimo enkrat za vselej ob priliki.

Iz „Delavske socialistične stranke“.

Letošnji 1. maj se je sklenilo praznovati na posebni, sicer mirni in dostojni, toda svečani način.

Zjutraj se bo vršil na trgu pred „Slonom“

velik javni shod

po katerem se bo vršil spreved do Turjaškega trga. Tu se bo vršila slovesna otvoritev novega

Delavskega doma.

Popoldne se pa bo vršila veselica v prostorih hotela „Tivoli“.

Izdalo se bo obenem, kakor že naznanjeno, posebni, zelo obširni in zanimivi

majski spis.

Letošnja proslava 1. maja mora biti verna slika probujočega se slovenskega proletarijata v disciplini, organizaciji in socializmu.

Slovesno se bo praznovalo delavski dan tuži v vseh drugih krajih.

Dopisi.

Zagorje. V Zagorju imamo več gospodov uslužbenih pri rudniku, katerim moramo vendar že enkrat pregledati obisti. Glava vseh je nadzornik Hinek. Ta človek slovi po celem okraju zaradi svoje surovosti in nevljudnosti. Pred par dnevi je ta nadutež poslal dva delavca na kmete, da bi mu zamenjala slabo žito za dobro, katero bi potem sejal, seveda z delavci, plačani od družbe. Hinek mora vendar vedeti, da to ne gre. Toda mislimo, da ni nikjer zapisano v nebenih pravilih (ta človek se opira, kadar gre zato, da bi oškodoval kakega delavca, vedno na pravila), da more od rudnika plačani delavec v službenem času opravljati delo svinjske dekle in mlekarice. Svetujemo nadzorniku, naj raje gleda, da se bo vendar že enkrat začelo v Kotredežu s popravilom, ako ne, bo tu, kakor so se izrazili zaposleni rudarji, bo tam v kratkem „vse vrag vzel“ in seveda tudi nedolžne rudarje, pa tudi tebe Hinek.

Njegov prijatelj, s katerim se kar kosata, kdor bo bolj prevaril delavce, je „markscheider“ Usčesanik. Veliki gospod (veliko bolj bi mu pristojalo ime veliki tiran) je hotel nekega delavca odpustiti od službe samo zaradi tega, ker ta s svojo premajhno plačo ni mogel več živeti in ga je zato prosil, naj mu plačo poviša, oziroma naj mu da tako delo, pri katerem bo več zaslužil. O, kaj je naredil Usčesanik? Izgnal ga je iz pisarne prav surovo in mu obljubil, da dobi čez 14 dni „obračun“. Temu gospodu bi svetovali, da naj raje svojo ženo opozori, da ji ni treba vedno izzivalno paziti na delavce, saj menda ni od rudnika plačana. Obema gospodoma pravimo: „ne igrata se z ognjem“. Mi delavci zahtevamo, in ne prosjajmo za svoj težki in pošteno prisluženi kruh. In mislimo, da nam noben pošten človek ne more to zameriti. Drugič kaj več.

Organizirano delavstvo.

Slovenska Bistrica. Občinski načelnik Slovenske Bistrice, komisar za stanovanje gosp. Lorgar in gosp. Grill se prav lepo obnašata proti jugoslov. državljanom; to se pravi proti vdovam, sirotam in invalidom. Šla sta in naše sodruge in sodružice kar iz stanovanja izgnala. Ali ne vesta, da imamo zakon, ki štiti sirote in ubožne? Ali smo se zato bojevali, da nas bosta te dva junaka metala iz stanovanja? Nikakor ne!

Naj se nas ne izziva, ker drugače pridejo na dan grehi, ki bodo gospode načelnike ugonobili. Vemo marsikaj. Vprašali bi dalje, kam je šel tisti sladkor, ki je prišel iz Amerike? In bela moka? Ali je bil sladkor zato tukaj, da ga špekulanti prodajajo po 42 kron? Siromakom se je za celo družino dalo 200 gramov slabše moke, da so bili potolaženi, za velikonočne praz-

nike. Želimo vedeti, kdaj se bo razdelilo ostalo. Da se torej vrnemo k stvari, rečemo še, da, če se bo še koga poskušilo vreči iz stanovanja, bomo drugače govorili: Pozor!

Sodrugi krojači!

Ker se krojači v Beogradu nahajajo v stavki, se vas opozarja, da ne potujete tja in ne nasedete raznim špekulantem ala Lazarevič, da bi šli v Beograd delati.

O koncu štrajka bomo pravočasno obvestili. Org. krojaških pomočnikov.

Železničarski vestnik.

Kongres Saveza.

Glasom sklepa plenarne seje uprave Saveza z dne 19. marca t. l. se vrši dne

28. maja v Vukovaru

redni kongres Saveza.

Dnevni red je predvidjen:

1. Verifikacija mandatov,
2. konstituiranje kongresa,
3. poročila: a) tajniško, poročevalec sodr. Kaurič, b) blagajniško, poročevalec s. Blažekovič, c) kontrole, poročevalec s. Vidovič,
4. volitev upravnega in nadzornega odbora,
5. članski prispevki, poročevalec s. Krekič,
6. pravilnik za stavke, poročevalec sodr. Pavičević,

7. pravilnik za podpore, poročevalec sodr. Petrič,

8. mednarodne zveze, poročevalec s. Krekič,
9. predlogi.

Po § 18. saveznih pravil imajo na kongresu pravico prisostvovati:

1. Vsi člani uprave in nadzornega odbora Saveza,
2. nastavljeni tajniki,
3. na prvih 200 članov en delegat in na vsakih nadaljnjih polnih 300 članov po en delegat.

Delegate se pošlje po številu članov v podružnicah (pododborih) ne pa po vplačilnicah.

Stroške delegacij nosi polovico savezna blagajna, drugo polovico pa blagajna podružnice; one podružnice, ki so v ugodnem finančnem položaju, nosijo same vse stroške svojih delegatov. Število delegatov naj se ravna po razpoložljivih sredstvih v lokalnem skladu.

Trajanje kongresa je predvidjeno na tri dni.

Delegate naj se izvoli in prijavi centrali najkasneje do 1. maja t. l., da se more zanje izposlovati dopust.

Pravice železničarjev poteptane!

Brezobzirnost železniške birokracije, svetovalec dr. Korošca je dosegla vrhunec. Nesmotrenost gosp. dr. Korošca kot odgovorne osebe pa že meji na zločin: **Protokol sporazuma je pogažen!**

Da se ne bo mislilo, da so morda uredbe Protokola sporazuma zadržane v novi uredbi in da se jih bo pod drugim imenom oživitvilo in izvajalo, povemo takoj: Protokol sporazuma je pogažen ne samo po imenu in obliki, temveč tudi po vsebini.

Pogažen je vkljub vsem anketam, konferencam in razpravam, ki so dokazale potrebo poglobljenja in razširjenja Protokola sporazuma, da bi odgovarjale potrebam ne samo osebja, temveč tudi potrebam prometa in države. Določbe bi potem vsaj približno odgovarjale temu, kar že imajo železničarji v sosednjih državah. A še to, kar določa Protokol sporazuma, je bilo tem ljudem preveč.

Železniška birokracija in ministarstvo obračaja pa se nista zadovoljila samo s tem, da uničita Protokol sporazuma vsled njegovih določb z ozirom na moralne pravice, ki jih daje železniškemu osebju. Njih brezobraznost je šla tako daleč, da so posegli tudi po materialnih pravicah osebja.

Ponovno smo že orisali žalosten položaj železniškega osebja, ki se je še poslabšal vsled draginje, ki je ogromno narasla od tistega časa, ko je bil podpisan Protokol sporazuma. Napram draginji, ki je narasla od oktobra 1919 pa do sedaj bi bilo treba povišati plače železniškemu osebju na dvojno mero. Doživljamo pa ravno nasprotno tega.

Po novi uredbi, ki je izdana, so plače strojnemu in voznemu osebju mnogo zmanjšane (premije na polovico, čezurno delo pa se sploh ne plača), delavniško in kurilniško osebje pa je uvrščeno v nove plačilne stopnje, v kojih mu je plača znižana. **Celokupni mesečni prejemki železničarskega osebja so po novem mnogo manjši, kot so bili doslej!**

To je splošna slika stanja, v koje bodo železničarji pahnjeni z uveljavljenjem novih uredb in gaženjem Protokola sporazuma.

To pa še ni vse. Po novem „Pravilniku“, ki zamenjuje Protokol sporazuma, se na stežaj odpira vrata podaljšanju delovnega časa do brezkončnosti — dovršenem po osebem razpoloženju in volji načelnikov in načelnikov. Delavniški red, ki je določal pravice delavcev, je ovržen; v delavnici, pisarni, pri prometu, povsod je uveden despotizem korumpirane in nesposobne birokracije, ki je že doslej upropaščala promet in ki si je vzela nalogo, da to svojo delo izvede do konca.

Pot, po koji hodi, je dobra!

In prav simbolično izgleda: za popolno upropaščenje železniškega prometa v tej državi, za njegov pokop je bilo treba, da pride pop za ministra, da mu zapoje zadušnico... Povsem jasno je, da pomenja ubijanje Protokola sporazuma obenem ubijanje intenzivnosti dela v vseh panogah železniške službe in ubijanje volje do dela, kar se je je še ohranilo. Znači obenem instinktiven pasivni odpor, ki je povsem logičen: brez moralnih pravic in fizičnih moči pač ni sredstev, ki bi vzdrževala veselje do dela in požrtvovalnosti.

Povdarjamo posebej: Pravilnik in uredbe, ki se izdajo povodom odprave Protokola sporazuma, ne pomenjajo nič drugega, kot nagrobni spomenik pokopanemu prometu v Jugoslaviji, kajemu so izkopali grob Korošec in njegova prednika Draškovič in Vulović, z njimi Kristan, poslušajoč nasvete nesposobne in zlobne železniške birokracije, ki je je treba posaditi na zatožno klop.

Toda g. Korošec je izjavil, da je Pravilnik in naredbe, ki so izšle povodom ukinitvenja Protokola sporazuma, samo sačasnega značaja. Želi, da se čimprej izdela definitiven zakon o železnicah (pragmatika) ter nam je v to svrhu poslal 50 tiskanih pol novoprojektirane uredbe o izmeni in popolitvi zakona državnih železnic, da na njih stavimo svoje pripombe. Gosp. Korošec želi najprej, da se sestane konferenca, na koji naj se govori o anketi, ki jo on želi, da bi se čimprej vršila. Kakor se vidi, se gospod hoče razgovarjati (kakor da bi ne bilo že dovolj razgovorov skozi poldrugo leto!), in železničarji naj bi plačali račun teh razgovorov. Gosp. pop-minister se je namreč že pobrigal za to, da se istočasno, ko bi se vršili razgovori o pragmatiki, se pristrže

plača in podaljša delovni čas. Jezuitizem par excellence!

Kaj naj odgovorimo na to? Jasno je, da so gladnim železničarjem že preneumni vsaki razgovori. Že vnaprej se vprašajo: kakšen bode izid teh razgovorov? Odgovor na to pa je jasen že iz dosedanjih razgovorov, na kojih železniško birokracijo in ministarstvo saobračaja ni bilo možno prepričati o dejanskem položaju.

Toda vkljub temu: Mi sprejemamo tudi to, da damo izraz svojega mišljenja o nameravani pragmatiki ter da na konferenci in anketi izrazimo svoje stališče, ki je že vsakomur dobro znano.

Prav resno pa svarimo merodajne kroge, da nasilje rodi odpor, in da bo brezobrazna reakcija imela posledico aktivnega odpora gladnih in bednih, ki se nahajajo v silobranu, v kojem se bodo pod vsakim pogojem poslužili tudi najostrejših sredstev.

Shodi.

Novo mesto. Dne 21. marca se je vršil redni občni zbor tukajšnje krajne skupine, kateri je bil jako dobro obiskan. Izvolil se je sledeči odbor:

Za predsednika Muhar Jožef, strojevodja, za namestnika Hvala Jožef, strojevodja, zapisnikar Šepetave Anton, kurjač, blagajnik Trvdy Rihard, skladiščni mojster, namestnik Tscharf Tomaž, prog. ravnalec, preglednika Šiffrer Franc, skl. mojster v p., Spendal Franc, postajni paznik,

Za pomožne blagajnike za postaje: Metlika Košir Franc, predelavec, Gradac Pohar Ivan, predelavec, Črnomelj Lampret Simon, prog. ravnalec, Uršna sela Roblek Karl, kretnik, Rožni dol Viberalik Franc, črepalni pazn., Vircna vas Peče Jožef, čuvaj, Novo mesto, kurilnica, Mehle J., kurjač, za progo Trebnje-Št. Janž Silih Franc.

Vsi dopisi na podružnico naj se naslovljajo na predsednika Jožef Mohar, strojevodja, Novo mesto 267, denarne pošiljatve pa na blagajnika Rihard Trvdy, skladiščni mojster, Novo mesto.

Po izvolitvi novega odbora je predsednik Muhar v imenu navzočih izrekel prejšnjemu odboru za neumorno delovanje zahvalo. Spodbudil je novi odbor kakor tudi vse zavedne sodruge za nadaljno delovanje v korist in prospah naše organizacije. V obširnem govoru je orisal stališče proletarijata in je nujno potreben pristop vseh železničarjev v našo organizacijo. Pri tej priliki se je nabralo med navzočimi sodrugi znesek 114 K za „Železničarski dom“ v Ljubljani. Nadalje priporoča sedanji odbor vsem zavednim delavcem in delavkam v Novem mestu in okolici, da se udeležujejo pridno naših diskusijskih večerov, kateri se vršijo vsak četrtek v gostilni pri Müllerju poleg postaje, in to ob 8. uri zvečer. Če je pa na četrtek slučajno praznik, pa dan popreje, t. j. v sredo, ob isti uri. Muhar Jožef.

Zidani most. Občni zbor krajevne skupine Zidani most se je vršil 19. marca 1920 v hotelu Moser ob obilni udeležbi. Situacijsko poročilo je podal sodrug Žorga Manuel, ki je v jedrnatem govoru orisal procvit in delovanje železničarske organizacije.

Poročilo vodstva krajevne skupine je podal sodrug Pohar. Iz poročila posnamemo, da je krajevna skupina Zidani most imela v začetku leta 1919 300 članov. Izstopilo je do danes: v vojno vpoklicanih 10, izključenih radi zaostalih prispevkov 6, umrli 3, odpisanih pri ustanovitvi podružnic Zagorje in Litija 72, v teku leta pristopilo 104; torej šteje sedaj krajevna skupina 307 članov. Došlih dopisov je bilo 55, odposlanih pa 113. Vršilo se je 22 odborovih sej, 13 shodov in 2 konferenci. Stanje blagajne je bilo 23. februarja 1919 K 108.36, na prejetih članarinah je bilo K 15.088, na pristojbinah K 104; skupaj torej K 15.300.36. Odposlano na centralo v Ljubljano K 13.842. — Izdatkov za delegacije v Ljubljano, Maribor, Zagreb, za društveno sobo, kurjavo, razsvetljavo, čiščenje, poštnino, brzojave, pisarniške stroške in blagajniško provizijo so znašali K 1245.52.

Stanje blagajne je danes K 212.84; skupaj K 15.300.36. Imovinski izkaz krajevne skupine je sledeči: Stanje blagajne 19. marca 1920 je K 212.84, inventar pohištva K 150, knjižnica K 300, skupaj K 662.84. Krajevna skupina je nabrala sledeče zneske ter jih na kompetentna mesta, ozir. bolnikom, odposlala: centralnemu tajništvu v Ljubljani za štrajk v Tratu 483 K, za Železn. dom 450 K, za kovin. stavk. sklad v Ljubljani 161, tiskovni sklad 125 K, za ponesrečene in bolne železničarje v Zidanem mostu 1528 K, skupaj 2747 K. Nadalje je krajevna skupina priredila 1. maja 1919 skupni izlet z žel. zastavo, 2. novembra je sodrug Stropnik Josip, pr. vrat. j. ž., praznoval 50 letnico, 15. februarja 1920 je priredila veselico v hotelu Moser v prid Žel. domu v Ljubljani.

Po skupnem poročilu je sodrug Pohar v kratkem pojasnil podrobno delovanje odbora, ki je imel v poslovni dobi rešiti precej težkoč. S splošnim neutrudnim delom vseh odbornikov in zaupnikov pa je bilo mogoče vse izvršiti, za kar se zahvaljuje predsednik celemu odboru, v prvi vrsti pa sodrugu Pečniku, prvemu zaupniku in predsedniku delavskega sveta.

Računska preglednika, sodruga Svečnik in Laznik, poročata, da sta vse račune, spise in blagajniške knjige pregledala ter vse v popolnem redu našla, na kar se je celemu odboru podelila odvezo.

Pri volitvi odbora je bilo sledeče vodstvo soglasno in z odobravanjem izvoljeno: Pohar Jernej, vratar j. ž. v Zidanem mostu, kot predsednik.

Namestnik Jagrič Alojzij. Tajnik Likonik Avgust, namestnik Patkovše M. Blagajnik Schuster Franc, nam. Kretnik Alojzij. Rač. preglednika Laznik Miha, Svečnik Matija. Knjižničarja Lokar Karel I, Lokar Karl II. Odborniki: Pečnik Jože, Kovačič Anton, Krohm Alojzij, Petelin Alojzij.

Zaupniki: Horjak Anton, Zahrostnik Jože, Žigon Adolf, Straus Anton, Kosem Franc, Kožar Jakob, Vodušek Ivan, Mehter Jože, Werhove Franc, Žnidaršič Franc, Koritnik Matevž, Zaveršnik Franc, Hrobat Heinrich, Roštohar I., Bajda Gašper.

Subblagajniki: za kurilnico Zupančič Franc; za skladišče Mesnu Jože; za progovzd. Werhove Franc; Hrastnik Šumy Ivan; Rim. Toplice Ljubej Ignac; Sevnica Roštohar Ivan.

Nadalje je bila prečitana in odobrena zaupniška lista, katera je bila 12. septembra 1919 na izvaurednem občnem zboru voljena. Taista ostane v veljavi razuu nekaterih sodrugov, ki so bili premeščeni ter so izstopili iz društva.

Zaupniki: Promet premikalno oboje: Za premikalne nadziratelje Pečnik Jože, za premikače Nadu F., Kovačič Anton, Zimsch A., za kretnike Kresnik A., Sotler A., Vodnik I., za svetilničarje Kožar J., za vstatarje Pohar J., za vozne pisarje Babič P., za skl. sluge Nadu J., za skl. delavce Koritnik M., Schuster F.

Progovzdruževalni odsek: za prožne obhodnike Werhove in Bajda, za pr. vravnovalec Draxler Jožef, za pr. delavce Jazbinšek, Pamuch in Tušar.

Kurilnica: za vozne mojstre Pičim, za strojevodje Jagrič, za nadkurjače Petkovšek, za kuril. delavce Krohm in Zupančič.

Proga: Rimske Toplice Ljubej, Košir in Ozimek. Hrastnik Šumy Franc. Sevnica Hrobath in Roštohar.

Po volitvi je bila sledeča resolucija prečitana ter z odobravanjem enoglasno sprejeta. Potem je poročal prvi zaupnik sodrug Pečnik o zaupniškem sistemu, o intervencijah pri prometu, kuriln. in progovzd. odseku Zidani most. Orisal je naše stališče v sedanjem sistemu. Splošno odobravanje je sledilo njegovim izvajanjem. Za njegovo vztrajno, neutrudljivo delovanje v del. svetu, zaupniškemu sistemu kakor tudi v organizaciji se mu je izrekla najprisrčnejša zahvala in popolno zaupanje.

Nadalje je sodrug Žorga govoril še o bolniški blagajni. Podal je pojasnila glede odpovedi zdravniške pomoči; ker je pa ta zakon doslej še v veljavi, zatorej je popolnoma izključeno, da bi ta odredba ne imela več veljave. Naloga Saveza je, da o celi stvari G. R. na Dunaju obvesti ter podjetje prisili, da napravi svojo dolžnost. Sodruga Žorga je tudi podal pojasnila o nameravani in skrpučani novi službeni pragmatiki, kar je navzoče zelo razburilo, ker

se proletarijat kratkomalo ne pusti kratiti pod nebenim pogojem svoje težko priborene pravice.

Po tri ure trajajočem zborovanju je predsednik zaključil ta velepomembni shod z zagotovilom, da hoče tudi v bodoče posvetiti svoje delovanje v korist in blagor proletarijata ter spl. žel. organizacije. Z apelom na solidarnost in združenost vseh organiziranih železničarjev Jugoslavije.

Vse pošiljatve naj se naslovljajo na sodruga Pohar B., vratar j. ž. v Zidanem mostu, v denarnih zadevah pa na sodruga Schuster Fr., skladiščni sluga v Zidanem mostu.

Resolucija.

Na občnem zboru dne 19. III. 1920 v gostilni Moser zbrani železničarji protestirajo odločno proti zavlačevanju izplačila draginjskih doklad vpokojenim in invalidnim železničarjem, in zahtevajo, da se tem nesrečnežem draginjske doklade izplačajo, da ne bodo prisiljeni prosjačiti od hiše do hiše. Ministarstvo saobračaja naj izda posameznim direktorjem nalog, da takoj uredi izplačevanje draginjskih doklad za vse penzioniste, ki se nahajajo v največji bedi.

Nadalje protestirajo proti neizvršitvi naredbe „Prot. sporazuma“, povdarjajoč, da so, če se te naredbe ne bodo izvršile, pripravljani izvajati najskrajnejše konsekvence. Zahtevajo, da uprava „Saveza“ takoj z vsemi razpoložljivimi sredstvi nastopi za izvršitev teh zahtev.

Nadalje protestirajo proti skrpučanemu pravilniku Z. J. Ž., ki so ga sklepali posamezniki, ki pa nikogar ne zastopajo, ter izražajo tem ljudem svoje ogorčenje in zaničevanje.

Gibanje cestnih železničarjev v Ljubljani

je zaključeno s polnim uspehom, ki je tembolj vpoštevanja vreden, ker se imajo uslužbenci tega podjetja boriti z najbolj zaostalo in najbolj nazadnjaško upravo. Gospodje te uprave so mnenja, da še živimo nekako v osemnajstem stoletju in se nikakor ne morejo živeti v novodobne razmere. Solidarnost in odporna sila uslužbeustva pa tira tudi te tirane do večjega spoznanja, da delavstvo zahteva svoje pravice, ne pa milosti.

Železničarji! Sodrugi!

Bliža se vesoljni delavski praznik

1. maj.

Na delo torej, da se pripravite za dostojno praznovanje svojega praznika!

Zadnji prizor. Objavili smo zadnjič notico, v kateri smo trdili, da je Nakupovalna zadruga mesto Delavskega doma kupila ideč avtomobil ter v zvezi s tem omenili slučaj pri „Balkanu“, ki se je tikal ponesrečenega delavca, ki bi se ga bilo lahko s tem avtomobilom vsaj pripeljalo v bolnišnico. O stvari bi lahko še govorili in marsikaj dokazali. Pa čemu, škoda prostora. Zlasti ker se nam še povrh pošilja popravke po sicer nedolžnim toda komodnim § 19. Na podlagi takih popravkov bi lahko prišli do neskončnosti. Ker se je pa medtem ranjeni delavec vrnil na delo, nas veselji bolj to, kot vse drugo. Zato bodi... § 19 velikodušno ustreženo.

Sklicujoč se na § 19 tisk. zak. prosim, da objavite v prihodnji številki Vašega lista z ozirom na člančič „Prizor“ sledeči popravek: 1.) Ni res, da bi se ravnatelj „Nakupovalne zadruge“ pripeljal v skladišče „Nakupovalne zadruge“, ki se nahaja v „Balkanu“ in bi se med časom njegove prisotnosti zgodila nesreča pri dvigalu. Res pa je, da je bil ravnatelj „Nakupovalne zadruge“ o nesreči telefonično obveščen v času, ko so delavca že odpeljali z rešilnim vozom v bolnico. 2.) Ni res, da ravnatelj „Nakupovalne zadruge“ ni dovolil odpeljati ponesrečenca z avtomobilom v bolnico. Res pa je, da se je takoj pripeljal na lice mesta, kjer se je zgodila nesreča, ponesrečenec pa je bil odpeljan že preje v bolnico. 3.) Ni res, da je ukazal ravnatelj telefonirati na rešilno postajo. Res pa je, da je ukazal telefonirati v bolnico po informacijo o ponesrečenem stanju z namenom, da se o tem takoj obvestijo njegovi svojci. 4.) Ni res, da bi bil delavec ponesrečil smrtno nevarno. Res pa je, da je dotični delavec že po dveh dneh nastopil prostovoljno zopet svojo službo. Z odl. spoštovanjem Ivan Podlesnik, ravnatelj „Nakupovalne zadruge“.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Petrič.
Natisnil J. Pavliček v Kočevju.